

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben háború hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 28.

A keresztényszocializmus programja.*

Konstatáltam azt, amit mások is éreztek és fájdalmasan fogunk érezni, hogy a szociáldemokrácia a maga mozgalmával és leendő vérfürdőivel bennünket keresztényeket készületlenül talált. E lap hasábjain azóta többször felhangzott a panasz arra hivatottak ajkairól, hogy a nagy harcra, mely reánk vár, nem vagyunk készen. Rajta kell tehát lennünk, hogy a szociáldemokrácia köpenybe burkolódzó atheizmussal felvegyük a harcot, kellő ismerettel, kellő tudással, kellő tapintattal.

Midőn »Készületlenül« című vezércikkemet megirtam, ebben a cikkben hivatottak részéről programot sürgettem. Mert hiába, ha alapelvek nélkül buzgókodunk, többet fogunk az ügynek ártani, mint használni, lehetetlen lévén közöttünk alapelvek nélkül minden összetartás. A megvalósítandó alapelvek összege adja a programot. Mindazoknak, akik ez alapelvek alapján dolgoznak, össze kell majd jönniök, hogy a szervezkedést és a teendőket megbeszéljék. Azután megkezdjük a harcot, hol támadva, hol védekezve. »Aki fél és retteg, térjen vissza.«

Minthogy azóta ily programot nem láttam, némelyek pedig sürgettek, hogy adjak ilyet én magam, belemegyek a a dologba, nem hogy vezérszerepbe vágyjam magamat, hanem, hogy aminek elmondására lelkiismeretem egyre jobban ösztönöz, elmondjam s így az alapelvek bevitatásához hozzájáruljak.

Mielőtt azonban e program pontjait adván, komolyan kell figyelmeztetnem mindenkit a következőkre:

I. Nemzetgazdaságtani és művelődéstörténeti ismeretek nélkül szociálmussal foglalkozni sem nem lehet, sem — nem szabad. E végből, minthogy a közeljövőben szociálistikus ismeretek nélkül a pasztoráció mindinkább lehetetlenné és gyümölcstelenné válik, föltétlenül szükséges, hogy a theológián szoci-

* Amikor e cikket ismert kiváló munkatársunk tollából közöljük, távol áll tőlünk a szándék, hogy valami új pártnak a zászlóbontását elősegítsük. Dehogyan. Van nekünk elég politikai pártunk. De tekintettel a keresztényszocializmusnak egyre növekvő térfoglalására és szervezkedésére, ezelszerűnek tartjuk e tervezet-féle közlését, melyben sok egészséges eszme van felvetve. Szerk.

ziológiát és nemzetgazdaságtant is tanítsanak, akik pedig ezt már nem tanulhatják meg ott, sajátítsák el a kellő ismereteket a jogi fakultáson használt tankönyvekből, legalább is ezekből.

II. A szociáldemokrata szerzők közül Marx, Lassalle, Kantoky, Bebel, az erfurti program és magyarázatai nem különben Sombart és Bellamy föltétlen tanulmányozandók. A szociálisták ellenfelei közül főleg Leroi Beaulieu »Uj szociálmussal«-a olvasandó.

III. A szociálmussalban nagyon meg kell különböztetnünk a vallási, a bölcséleti és a nemzetgazdasági részt. E három rész három csatater és a szociáldemokráciával mind a három téren végeznünk kell.

Vallási téren a szociáldemokraták hivatalosan vallott álláspontja a föltétlen indifferenzizmus, ez azonban csak az atheizmus rosszul takaró köpenyge. A szociálisták ezt, mindkettőt a liberalizmus lomtárából vették át.

Bölcsélet terén pozitivisták, meg materialisták. Ez is liberális örökség náluk.

Nemzetgazdasági rendszerük egészen az övék és bár sok helytelen és elfogadhatlan elvet vontak le a nagyiparra való átmeneti korszak szomorú jelenségeinek elfogult magyarázatának következtében, el kell ismernünk, hogy a nemzetek tarthatatlan helyzetére a hiányokra, a sebekre, a bűnökre, a veszedelmekre senki sem mutatott oly merészen és világosan reá, mint ők. Éppen ezért elveikre nem egyszerű tagadással, hanem folytonos distingválással kell felelni.

A szociáldemokrácia politikai magatartása, amely veszedelmes, épp oly végtelen következetes. A magukhoz és elveikhez való következetességben a legmesszebb menő határig elmennek. Végtelen kiméletlenek, de végtelen alkalmazkodók is tudnak lenni. Eszközük megválasztásában nem fékezi őket sem vallás, sem erkölcs, csak elveik és érdekeik. E téren legnehezebb velük megmérkőzni. Az izgatás és pártfegyelm tekintetében sokat tanulhat tőlük minden párt.

IV. Nagyon figyelembe tartandó az, hogy igen sok vallásos ember van, aki szívesen lélekkel szociáldemokratának vallja magát.

Ezek pasztorációja a legnehezebb dolog a világon, a főelv azonban itt is az, hogy ha valakinek meg van a hite, politikai vagy nemzetgazdasági tévedései daczára szeretettel kell vele szemben eljárni és nagy tapintattal. Nagyon helytelen volna pl. egy szociáldemokratától magát a temetést vagy akár a szentségeket pusztán annak pártállása miatt egyenesen megtagadni. Ez sokak előtt különösnek fog látszani, de mint majd rátérünk, így van.

A létező országos pártok programjában szintén sok dolog nem fér meg a keresztény elvekkel, kivéve a néppártot, amely keresztény alapon áll s a nemzetiségi pártokat, melyek a néppárt programját egészben átvették. A szociáldemokraták is mint ilyen párt kezelendők a pasztorációban.

V. Nagy figyelemmel kell lennünk a szociáldemokraták nemzetiségi és nemzetközi politikájára. A »hazátlan bitangok«-féle elnevezésben nagyon sok a tulzás. Igaz az, hogy a nemzeti eszmét, úgy amint azt mi ma valljuk, a maga exkluzivizmusával és sovíniszta göggyével ők nem ismerik, sőt ostromoják, de hogy a hazátlanságot és kozmopolitizmust, úgy vigyék keresztül, amint egyes izgatóik és íróik csinálják arról nincsen szó. Nemzetiségi tekintetben ők csakis nyelveket ismernek. Az egyes fajok történeti jogfolytonosságát el nem ismerve csak egy bizonyos nyelvcsoportot látnak a nemzetiségben, de ezt aztán respektálják. Látnivaló, hogy a szociáldemokráciával a küzdelem e téren is mind nehezebbé fog válni, különösen oly országokban, ahol az alkotmány értéke problematikussá vált.

VI. A szociáldemokraták politikai harci eszközeit el kell sajátítanunk. Irni, izgatni, gyűlésezni, szervezkedni, anyagi áldozatot hozni, sőt még ha szükség van rá, sztrájkolni is kell a magunk elveiért, éppen úgy, ahogy ők teszik. Mivel pedig a papnak nem lehet mindent mondani és mindent megtenni, amit egy világi keresztény hívő föltétlenül meg kell, hogy tegyen, magától értetődik, hogy a papságnak nagyon is tudnia kell ama bizonyos határokat, melyeken túl mennie nem szabad.

És most a mondottak figyelembe tartásával térjünk át a program alapelveinek válaszoláshoz. Adom azokat úgy, amint én elgondoltam és átmerítálgattam, nem követve sem szolgálilag sem a belgákat, sem az osztrák keresztény szociálistákat.

1. Az Isten és a felebarátunk szeretetéről szóló parancsok s a tízparancsolat.
2. »Méltó a munkás az ő bérére.«
3. »Aki nem dolgozik, ne is egyék.«
4. Az állam nemcsak a jogrend fenntartására szervezett nemzet, hanem a jólét és kultúra fenntartására is akként kell szervezve lennie, hogy törvényhozása az egyéni szabad mozgás biztosítása mellett arról is gondoskodik, hogy polgárai nemzetgazdasági terdetek és helytelen elvek által ki ne zsákmányoltassanak, sem pedig vallásérkölcsei tévedések által kulturájukban ne gátoltassanak. Az állam feladata tehát oly nemzetgazdasági rendszert inaugurálni, amely lehetetlenné tegye a földművelés kizsákmányolását, a nagy iparral és a nagy tőkével való visszaéléseket a munka értékének lefokozására, továbbá a kereskedelemmel üzőtt vérlázító visszaéléseket és a hitel

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

szíves tudására adja nagybecsült vevőinek és a nagyérdemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skót és Hemespon, valamint angol double mellénykülönlegességeit megérvényesítve szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról szíves tudására adja nagybecsült vevőinek és a nagyérdemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skót és Hemespon, valamint angol double mellénykülönlegességeit megérvényesítve szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról

keztük, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal pedig a cég eddigi jó hírneve is kezkesedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

börzelovagjainak modern rablónadjáratait. Az állam feladata vallásérkölcsei téren mindannak erélyes üldözése, ami az embereket a vallásos élet megvetésére vagy erkölcstelen életre viszi. A modern államtól nem kérjük, de nem is tőrjünk többé, hogy a lelkiismeretekre erőszakal valamely irányban befolyást gyakoroljon, de mert a vallási igazság keresése, annak megbecsülése és gyakorlása nélkül az államok is forradalmak játéktárgyai lesznek, meg kell követelni nem csak az erkölcstelen komoly védelmét, hanem az atheizmus teljes lefegyverzését is. A keresztényszociális államban sem a leánykereskedés, sem az immoralis vagy atheista irodalom nem tőrhető.

5. Az állam és az egyház között olyan viszonyt kell inauguraltatnia, amely mind a két hatalomnak a maga körében teljes szabadságot biztosít, de másrészt egymást támogatniok kell. Az állam az egyház iskoláit segílyezi, a szerzetes rendeket humanitárius céljainak elérésében támogatja, sőt igénybe is veszi. A javító és fegyintézeteknél, a kórházaknál, az örültek házáinál sőt a munka tanításnál, meg a gyári munkások erkölcsei és szellemi kiképzésénél is szivesen elfogadja és támogatja a szerzetes rendek működését. Az állam, amennyiben maga is állít iskolákat, ezeknek vallásérkölcsei vezetésénél lehetőtlenné teszi minden atheista és vallástalan velleitást.

6. Az állam, az egyház és a társadalom támogatásával törvényhozásának első feladatai közé veszi fel a következő törvények megalkotását:

- a) A gyáripar szabályozásáról.
- b) A munkaadó és munkás jogviszonyainak rendezéséről.
- c) A munkabékekről a gyárakban.
- d) A munkabékekről a kéziparban.
- e) A mezői munkabékekről.
- f) A kötelező munkás biztosításról.
- g) A munkások nyugdíj intézményeiről.
- h) A munkaszünetekről vasár és ünnepponon.
- i) A női és gyermekmunkáról.
- k) A kis ipar védelméről.
- l) A hitelszövetkezetekről.
- m) A fogyasztási szövetkezetekről.
- n) A betegápolás felkarolása.
- o) A munkabeszüntetésről és a bojkottról.
- p) A munkaközvetítésről.
- q) A szegényügy gyámolítás.
- r) Az elaggottak és rokkantokról.
- s) A létminimumról.
- t) Az adókról.
- u) Az uzoráról,
- v) A börze rendjéről.
- z) A munkások elhagyott gyermekeiről és árváiról s azok neveléséről.

Ezek közül több törvény már meg van ngyan alkotva. De a keresztényszociális elvei szerint lesznek azok is átalakítandók.

7. Ezen törvényeknek meghozatalára az államhatalmat politikai szervezet által kell rávinni. Ezért a szociáldemokratákéhoz minden jóban hasonló szervezettel keresztény szociális pártot alakítunk, melynek minden egyes faluban meg legyen a maga szervezete.

8. A keresztényszociális pártot a nemzetiségeknél is kell szervezni, de a közös programtól elütő hozzáadott pontokat a különböző pártszervezetek fel nem vehetnek.

9. Az országos keresztényszociális párt; ügyeit egy központi pártvezetőség kormányozza.

10. A keresztényszociális párt a maga tagjaira páradót vethet ki, a pártvezetőségnek és a párt sajtójának biztosítására.

11. Minthogy a nagyipar és a nagy tőke az emberi jólét aláadására, a miatt használtattak ki, hogy a gépek óriási arányuak és drága befektetéseket igényelnek, a haladó tudomány ismerje feladatának a kisebb üzemekhez elegendő kisebb kaliberű gépek lehető olcsó előállítását, hogy így a kellő számú gépeket a kis üzemű és kis tőkével dolgozó ipar is megszerezhesse.

12. A haladó tudomány ismerje feladatának azt is, hogy a gépek által tolyton jobban

hátterbe szoruló emberi munkaerő magának újabb foglalkozást találjon.

13. A keresztényszociális nem riad vissza attól sem hogy a szabad verseny ki-növéseinek és a szabad munkabér leszállítással és tultermeléssel hozott visszaélések meg-gátlására törvényt hozzon a munka nemzeti szervezetéről mely törvény hivatva legyen meggátolni azt, hogy a munkaeszközök privát qirtoklásának jogával a tömegnyomor direkt és indirekt előidézése visszaélni lehessen.

14. A keresztény szociális állam nem ismer kiváltságokat.

15. A keresztény szociális állam a nemzetiségek nyelvét és jogintézményeit nem támadja sőt azok fentartásáról garanciát nyújt.

16. A hazai magánjog, büntető és perrendtartás megfelelő reformját követeli a keresztény szociális.

17. A közjogi törvények, a nemzeti alkotmánnyal egyben a keresztényszociális törvényhozás által változást csak annyiban szenvednek, amennyiben a választói jog széles körű kiterjesztése megköveteli.

18. Az egyházi élet terén a keresztényszociális követeli:

- a) az alsó papság helyzetének javítását,
 - b) a papnevelés megfelelő reformját,
 - c) a hitközségek autonom szervezését,
 - d) az egyházmegyei és országos zsinatokat,
 - e) a misszió-egyletek alakulását és ezzel a gyakori missziókat,
 - f) a lelkigyakorlatok intézményeit a munkásokra, iparosokra, földművesekre, intelligenciára és papokra,
 - g) erőteljes keresztény sajtót és irodalmat minden hazai nyelven,
 - h) követeljük egyházi fegyelem terén a kánoni jogszabályok szigorú alkalmazását.
19. Társadalmi téren követeljük:
- a) az erőteljes egyleti életet. Tehát minden szakmának legyen meg a szigorú szervezete.
 - b) az önképzés előmozdítására az egyháziak bevonásával egyletek alapítását.
 - c) a társadalmi osztályok között a békét, összhangot és szeretetet,
 - d) a szabadkőművesség ellen egy életrevaló és az egész világra kiható szervezetű egylet alakítását,
 - e) A keresztény elemeknek szilárd és imponáló összetartását.

Ezek volnának nagyjából azok a programpontok, melyeket a keresztényszociálisnak meg kell valósítania. Időnk vesztegetni már nincsen. Ami még hozzáadni való volna, az valamelyik pontban impliczite bennfoglaltatik. Részemről szivesen megteszem e program érdekeiben a lehető. Kérném azokat, kiket az eszme foglalkoztat, szóljanak hozzá a dologhoz addig is, míg egy kurzuson összegyűlve megvitathatjuk elveinket és programpontjainkat.

Amit még hangsúlyozni kívánok az, hogy ne féljünk egymás bírálatától. Szivesen bocsátottam a kath. közönség bírálatára alá jelen soraimat s csak az tájna, ha ezt is, mint egy román tanítóegylet és egy papi irodalmi egylet érdekében írott dolgozataimat hányaveti izetlen feltolakodásnak akarná valaki minősíteni. Szó sincs róla, hogy magukat előtérbe toljuk, de ne feledkezzünk meg szent Péter szavairól: »Amiket láttunk és hallottunk, lehetetlen arról nekünk nem szólni.« Nos? Látjuk a nép nyomorát és veszedelmét és hallottuk Jézus elveit az igazságról, a jogról, a munkáról és a szeretetről. Ez elvek érvényesítését fent, lent és minden oldalon megkövetelni most már halaszthatatlan kötelessége edes mindnyájunknak e letiport hazában.

Gedeon.

Hlatky beszámolóját betiltották.

A belügyminiszter az alkotmány nagyobb dicsőségére tudvalevőleg minden politikai természetű gyülekezést eltiltott s még a volt képviselők beszámoló beszédeit is csak zárt helyen tarthatják meg. Ilyen beszámoló már végbe mentek szerte az országban, sőt Bihar megyében is néhány helyen.

Hlatky Endre, Nagyvárad város volt képviselője szintén meg akarja tartani beszámolóját s márczius 4-én délelőtt 11 órát tűzte ki és a szabadelvűpártot ilyen értelemben értesítette.

Dr. Hoványi Géza, a nagyváradai szabadelvűpárt elnöke szabályszerűen bejelentette, hogy a mondott határidőben, a miniszteri rendeletnek megfelelően, zárt helyen, a Keresk. Csarnok nagytermében tartja meg Hlatky Endre a beszámolót.

Es most jön a dolog komikus része.

Gerő Ármin rendőrkapitány a bejelentést nem vette tudomásul s a beszámoló-gyűlés megtartását, a különbeni törvényes következmények terhe alatt tiltja.

Ezen véghatározatot megindokolni próbálja a rendőrkapitány a következőkkel:

»A jelenlegi válságos, nehéz időkből mindnyájunknak hazafias kötelessége, hogy városunkban a békés rendet és nyugalmat, melyet ekkoráig oly példásan tudunk megővni, továbbra is fenntartsuk és biztosítsuk.

Éppen ezért, ismerve a lakosság izgatott hangulatát, kétszeresen hárul most reám az a kötelesség, hogy meggátoljak minden nyilvános politikai gyűlést, amiből rendezavaró tüntetések és veszedelmes összeütközések származhatnak.

Mi akar ez lenni? A rendőrkapitány labanczabb akar lenni a miniszternél, vagy valami nagyobb ambíciótól ösztönözve, érdeket akar szerezni? Vagy talán összefügg ez a dolog a belügyér által a nyilvánosságra hozott távirati rendelet mellett küldött titkos utasítással?

Hogy melyik az igazi ok, azt nem tudjuk, csak azt látjuk, hogy a rendőrkapitány túl lőtt a célon, mikor zárt helyiségben sem engedélyezi a beszámolót, mert fél az árnyéktól is.

Hitte volna ezt az egykor a mindenható szabadelvűpárt?

De kiktől fél a rendőrkapitány? A függetlenségiektől? azok nem csinálnak olyan dolgot, mint annak idején a szakadélvűek. Vagy talán a szociálistáktól? Ezekkel ő pajtáskodott s ő növelte meg a szarvukat.

Nem; a rendőrkapitány csak azt akarta megmutatni, hogy nem tesz kivételt senkivel. A gyűlést betiltja s ott van a tanács, majd engedélyezi az. Így megmarad a tekintély és az erély is.

Dr. Hoványi Géza pártelnök már kijelentette, hogy megfelebbezi a rendőrkapitány határozatát a tanácshoz.

Beszámoló.

Farkasházi-Fischer Zsigmond az élesdi választókerület volt függetlenségi képviselője most járja be kerületét. Beszéről jelenti tudósítónk, hogy a volt képviselő ott is megfordult s a szép számmal összegyűlt választók előtt beszámolót tartott. Kiséretében volt Kerek Elek kerületi pártelnök és Pallády Viktor földbirtokos. Pallády románul tolmácsolta a volt képviselő szavait. A nép lelkesülten hallgatta a beszédeket. A volt képviselő 500 koronát osztott ki a kerületben a póttartalékosok családjai között.

A politikai válság.

Fejérváry Bécsben.

Bécsből jelentik: Fejérváry báró tegnap meglátogatta Goluchowski külügyminisztert s Pitreich közös hadügyminisztert. A magyar miniszterek tegnap délután visszautaztak Budapestre.

A sajtó megrendszabályozása.

A belügyminiszteri értekezletről szombaton ártirak az igazságügyminiszteriumhoz, hogy vegye fontolóra a kivételes bíraskodást a sajtóügyekben. Az igazságügyminiszteriumban tegnap már tanácskozás is volt ebben a tárgyban és elvileg meg is állapodtak, hogy a sajtóügyeket kivesszék az esküdtsek hatásköre alul és kivételes bíróságra ruházzák. Ugyancsak megbeszéltek az előleges cenzúra módozatait. Az újítások behozatala csak hetek kérdése. Ki ne ismerne ezekben az intézkedésekben a szabadelvűpárt hagyományaira. A szabadelvűpárt egyik miniszterelnöke, báró Bánffy Dezső volt az, aki megkezdte ezt a dicsőséges utat. Ő vette ki a sajtóügyek egy részét az esküdtbírók hatásköre alul; ő kezdte kirendelni az éjjeli ügyeseket és ő iktatta törvénybe az elközásokot. Barátja és fegyvertársa, Fejérváry Géza most dicsőségesen folytatja, amit Bánffy oly sok erélyvel megcsinált.

Nemzeti ellentállás.

Zólyomvármegye törvényhatósági bizottsága Répássy Mátyás dr. alispán elnöke alatt kimondotta egyhangulag, hogy az erőszakos föl-osztatás ellen, a vámtarifa és kereskedelmi szerződés ellen tiltakozik. A vármegyei nyugdíjalapot pedig kizárólagos tulajdonának tekintik. A megye közönségét fölhivták, hogy az alkotmányvédelemben pártkülönség nélkül egyesüljön.

Újabb részletek.

A belpolitikát most két dolog foglalkoztatja. Egyik a szövetkezett ellenzék már ismert *manifestuma* a nemzethez, a másik a képviselőház összehívásának hira.

Mint a M-g írja, a kormány tagjai mellett vannak, hogy az országgyűlést április 11-ikére egybehívják. Fejérváry azonban a bécs közös minisztertanácsban más megállapodásra jutott. Hír szerint a királynál a miniszterelnök terve a választások elhalasztását illetőleg kudarcot vallott. Bécsre deprimáló hatással volt a külföld véleménye. A külföld a magyar parlament ellen intézett merényletet a leghatározottabban elítéli. Az osztrák körök makacsságán a diplomáciai képviselők mindenütt megbotránkoztak.

A hivatalos lap tegnapi száma rendkívüli kiadásban, mintegy 90 oldalon közli a **rendeleti uton** életbeléptetett olasz és orosz kereskedelmi szerződést.

Bécsben tegnap a sweizi kereskedelmi szerződést is tárgyalták a közös minisztertanácsban s elhatározták, hogy Sweiznak a már megajánlottnál több kedvezményt nem adnak.

A kabinet rekonstrukciója ügyében állítólag

döntés történt. Lukács megy, Münnich pénzügyminiszter.

Hír szerint a Máv. tisztviselői közül rekrutálják legújabbban a törvényhatósági tisztviselőket.

A M. T. I. kijelentése szerint nem teleg a valóságnak, mintha a sajtópörök az esküdtsek hatásköréből elvonnák.

Kossuth és Apponyi hosszabb tanácskozást tartottak a választókhöz intézendő nyílt levél dolgában.

Fejérváry, Vörös, Feilitzsch tegnap visszautaztak Budapestre.

A D. K. E. közgyűlésén Széll Kálmán diszelnök igen fontos politikai kijelentéseket tett. Alkotmányellenes, törvényellenes világot élünk. A rendcsinálás csinyjét semmiféle államalakban sem ismerheti el alkotmányosnak senki. Az egyesület a kulturát szolgálja, de kultúra csak az alkotmány és törvényesség verőfényében élhet, Eddig az államtól vártuk, hogy védelmébe vegye az intézményeket. Most az intézményeknek kell megvédeniök az államot. Az abszolutizmus olyan fa, amely magyar földön nem ver gyökeret. Olyan tanamelyet a magyar észjárás be nem vesz.

Rudnay újból tárgyalta a pestmegyei tisztviselők egyik csoportjával. Rá akarta öket beszélni, hogy legalább az adminisztratív teendőket elvégzésére maradjanak meg.

Legtöbben azonban föntartották lemondásukat, míg egy másik részük elhatározta, hogy nyugdíjaztatásukig szabadságolásukat kérik. Mindezek ellen hír szerint bűnvádi eljárást indít a királyi biztos.

Szabolcsmegye tisztviselői mind elhagyták állásukat.

Szenkeresethy Pál báró csikmegyei főispánt állásától fölmentették.

A debreczeni rendőrség államosítása befejezett tény. Naszádi most érkezik Debreczenbe. Nyakig van adósságban.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Márczius 8. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 óraker.

Márczius 22. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 óraker.

Április 5. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 óraker.

Május 5. Kath. liceum estélye a főgimnáziumban este 6 óraker.

A „Balaton és fürdői“ a hadapródiskolában.

A honvéd-hadapródiskola vivótermében előkelő közönség szorongott tegnap este 6 óraker, hogy meghallgassa Kovács József főhadnagynak a „Balaton és fürdői“-ről szóló előadását. Ez a minden ízében élvezetes előadás első sorban a növendékeknek volt szánva, akik miután be sem férték mindannyian a vendégekkel csaknem telt terembe, még egyszer külön részesülnek ebben az előadásban.

Pontban 6 óraker vette kezdetét az előadás, amelynek során Kovács vetített képekben mutatta be a Balaton és fürdőinek minden ne-

vezetességét. Egymásután vonultak fel a legszébb képek, amelyek mindegyike mellé földrajzi, irodalomtörténeti, történelmi, ethikai, vagy geologiai ismertetések sorakoztak.

Kovács hálás hallgatóit végigvezette valamennyi fürdőn, utaztatta csolnakon, gőzhajón, jachton, szóval részesítette mindazokban az élvezetekben, amelyeket a balatoni nyaralók élveznek. A hallgatóság lebilincselte figyelemmel nézte a Balaton téli, nyári képeit, a fürdőket, Balatonfüred, Siófok, Tihany stb. szépségeit, a halászat különböző képeit, a mosolygó fürdőzőket s megilletődéssel hallgatta a balatonmelléki váromokhoz fűződő regéket s történeti ismertetéseket. Helyenként egy-egy humorosabb epizód mosolyt varázsolt az ajkakra. Figyelemreméltó néprajzi tanulmányt nyújtott a Balatonmelléki magyar typosok s tulajdonaink bemutatása, ismertetése.

A vetített képek tisztasága s tökéletessége, s az élvezetes előadás annyira elragadták a hallgatóságot, szinte fájt tudomásul venni, hogy a hajó a mely Keszthelyről indult el, a Balaton körutjára visszaérkezett kiinduló helyére s le kellett szállni.

Az előadást követő zajos éljenzés és tapsvihar legméltóbb elismerést nyujtanak az előadó Kovács főhadnagynak, aki fáradtsággal, áldozattal oly szép előadásban részesítette hallgatóit.

E sorok írója — aki melleleg megjegyvezve paedagogus — siet megjegyezni, hogy ez a legtökéletesebb előadás amely minden tárgyat összpontosít s maradandó nyomot hagy a hallgatóság lelkében. Ohajtandó volna, hogy a nagyváradi főbb iskolák tanulóit is részesítsék ily előadásban.

Ha az intézetek vezetői Kovács főhadnaghoz fordulnának, ő bizonyára hajlandó volna a képéket s az ezt kíséző ismertetést átengedni s egy kis áldozattal a civill iskolák hallgatói is részesülneek ebben az élvezetes előadásban, amely több nyomot hagy a figyelő lelkében, mint több földrajzi órán hallott ismertető magyarázat. —y.

Márczius.

Szabadságnak, sziveknek szellője, köszöntünk márczius. Besuhantál hozzánk balzsamos aérod szárnyán és simogató, édes napsugaraddal végigfekszed a nedves falusi réteket s a kopár városi utczákat. Színes néphullámokat csalsz ki a korszóra, mosolyt fakasztasz az arczon, s fiatal szivekbe, frufus szőke lányfejecskéket rajzolsz. Ej, mit, fiatal szív! Amig tiszta s lelkiismeret, addig tengernyi bánat, küzdelem, szenvedés és boszuság közt is mindig fiatal marad a szív s üde, derűs a kedély. Magunk is így vagyunk. Várva-várjuk az első hóvirágot, az ibotyát, a fűzek rügyezését és hallani szeretnők a falusi fűzfásipokat. Am ugyanekkor borzadva gondolunk — a fűzfapoéták kikeleti rigmusaira, amelyek zöldebbek, mint a nagy-estűtörtőki spenót.

Tegnap, amikor februárban jártunk még, a márczius tavaszi harsonái zsongtak végig a városon. Meleg, tavaszi akkordok zümmögtek végig az utczákon. S im a templomokban megjelent a *lilaszín*, meg a *hamu*. És a kórusokon felhangzott a régi ének: Keresztények sirjatok... Az első böjti predikáció is elhangzott.

Ti aszt hiszitek, az egyház hangulata komor? A nagyböjt a *lelkiélet márcziusa*. A penitenczai-tartás napsugarában megfűrészi, tisztára mossa a lelket s kivirágoztatja az örökélet tavaszát a husvéti Eucharisziában.

A husvétot, a föltámadást várja a magyar *haza* is. És vajjon lesz-e a hazának új márcziusa, amely ismét kivívja ezt a nagy rezurrekciót? Hej! soknak parancsolhat a kormány, de a *levegő*-

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és siffonok, véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehérművek, ugyszintén mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, tüggönyök, ágy- és asztalterítők. Paplanok és matracok, valamint mindennemű mosóárak, u. m.: kreton, batist, zepír és színes vásznak a legjutányosabb olcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések. o o o o o vidékre bérmentve küldetnek. o o o o o

!!! Legmegbízhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166. Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám. Telefonszám: 166. az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott á rak.

nek nem. Már pedig a márcziusi légben az alkotmányos szabadság csirái uszkálnak.

Csalóka vagy márczius. Sokszor elfagyasztoz éjjel a virágot, amit nappal fakasztottál. Mi mégis megírjuk üdvözlődet. Azért, ami tiszta, szeplőtelen benned, ami illatos és szép. Hozz tavaszt szívünkbe, lelkünk életébe, a magyar haza küzdelmébe.

Hóvirágos, ibolyás márczius, köszöntve légy.
Lulu.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket **hogy ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek,** hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Fetser püspök Bécsben.** Fetser Antal kinevezett püspök tegnap utazott fel *Palotay* László pápai prelátus és *Bundala* Mihály kanonokok kíséretébe Bécsbe, hogy az ottani pápai nunciaturán az u. n. proccessus informativust megtartsák. A kíséretében levő két kanonok mint tanu vesz részt, az ünnepélyes aktusnál. Az ünnepély után a nunciaturán az új püspök tiszteletére diszebed lesz, — A nagyváradai kath. legényegylet választmánya tegnap este tartott ülésében elhatározta, hogy *Kugler* Albert világi elnök vezetése alatt tisztelegni fog az új püspöknél.

* **A sajtószabadság nevében.** Megrovási kalandot adreszsálunk a rendőrség címére. Ezuttal ugyan még minden kommentár nélkül. Tegnap a kora reggeli órákban a katonavárosi Templomtéren a *Tiszántúl* egyik állandóan alkalmazott lapkihordóját a posztoló rendőr minden ok nélkül megállapította és noha semmi köze sem volt hozzá, felelősségre vont, hova viszi a lappéldányokat. A lapkihordó asszony annak rendje-módja szerint megnevezte az előfizetőket, akiknek házhoz hordja az ujságot. *Andris* barátunk azonban ezzel nem érte be, hanem mindenáron — el akarta *kobozni* a lapot, mondván, hogy a kihordó árusítani akarja. Hosszas tárgyalás után nyomon követte az asszonyt, hogy meggyőződjék róla, hova viszi a lapokat. Csak azután távozott a rend éber őre. Melegen ajánljuk az esetet a főkapitány figyelmébe.

* **A tisztviselők drágasági pótléka.** Nagyvárad város tisztviselői a csekély fizetés mellett nagyon is érzik a mostoha viszonyokat s különösen a kisebb tisztviselők a nagy drágaság folytán nyomorral küzdenek. Ez indította a 2000 koronán aluli fizetéssel bíró tisztviselőket és alkalmazottakat arra, hogy drágassági pótlékért folyamodjanak. A kérvény szerint a 2000 koronán aluli alkalmazottak és tisztviselők részére fizetésük 15%-át kérik. A pénzügyi bizottság tegnap tárgyalta a kérelmet. *Rimler* Károly polgármester elnöklelte alatt jelen voltak: *Bordé* Ferencz, *Lukács* Ödön, *Komlóssy* József, *Ragány* János, dr *Hoványi* Géza, dr *Moskovits* József, *Mihelyf* Adolf, *Beczky* Lajos, *Kugler* Albert, *Fleischhacker* Gyula, *Aufriht* Mór, *Balogh* Döme, dr *Pácz* Sándor, dr *Halász* Lajos és *Juricskay* Barna jegyző. *Lukács* Ödön tanácsnok, előadó a kérvénnyel szemben azon javaslatot terjesztette elő, hogy a 2000 koronán aluli fizetések után 11%, az ezen felüli fizetéseknél pedig 10%-ot véleményezzen a szakbizottság. Ez ellen többen felszóltak.

Dr *Pácz* Sándor a 15% megadását indítványozta a kérelmezőknek, míg a 2000 koronán felül levő fizetésűeknek 18%-ot adjanak. Dr *Hoványi* Géza az 1600 koronáig terjedő fizetések után 15%-ot, magasabbak után pedig 10%-ot javasol, mert különösen a kisebb fizetéssel bírók vannak rászorulva a segélyre. *Kugler* Albert 2000 koronáig 15%-ot, azonfelül pedig 8 százalék megadását véleményezi, mert a város pénzügyeire is tekintettel kell lenni. Dr *Moskovits* József igazságosnak tartaná, hogy az összes tisztviselők megkapják a 15 százalékot, s ez az új kövezetvám díjainak életbeléptetése esetén fedezetet is talál. Mondják ki azonban, hogy aki valami szabályrendeletben megállapított mellékjövedelmet élvez, más kulcs szerint kapja a drágasági pótlékot. Dr *Hoványi* Géza praecizozza indítványát. 1600 koronáig 15 százalék, 2000 koronáig 12 százalék és ezenfelül 10 százalék legyen a drágasági pótlék. *Lukács* Ödön azon felvilágosítása után, hogy 1600 koronától 2000-ig csak tíz tisztviselő van, ezenfelül pedig 16, dr *Hoványi* Géza indítványát visszavonta. A bizottság ezután abban állapodott meg, hogy a 2000 koronán alóliaknak 15 százalék az ezen felüli fizetéseknek pedig 10 százalék drágasági pótlékot véleményez, azon kikötéssel, hogy azon 2000 koronán alóliak, akik valamely szabályrendeletszerű mellékjövedelmet élveznek, 10 százalékot kapjanak. Ez a vélemény azonban nagyon igazságtalan, mert nagyon szegény embereket sújt, pl. ott vannak a vámosok. Azonkívül miért nem tettek ilyen megkülönböztetést a 2000 koronán felülieknél is, hisz éppen ezek kapják leginkább különféle címeken a mellékes salláriumokat — A pénzügyi bizottság még néhány apróbb ügygyel is foglalkozott. A hazai szénsavgyár részére nem véleményezi a kért kövezetvámmentességet és városi adómentességet. — Szőcsné *Farkas* Karolin nyugalmazott tanítónő kegydíját nem véleményezik. — Özv. *Hollóssy* Jenőné kegydíját véleményezték, azzal kikötéssel, ha leányát tényleg a konzervatoriumban nevelteti.

* **Temetés.** Özv. *Pálffy* Gyulánének, az oly megrendítő halállal kiszenvedett urnőnek temetése. Hamvazó szerdán megborzasztó emlékezés arra, hogy porból lettünk s porrá leszünk. Hamvazás után, 11 órákor volt a temetése. Annak a nagyszámu, kétezren felül menő közönségnek át kellett éreznie, hogy az édesanyjával földi boldogsága van ravatalon három háladatos fiunak, Jenő fővárosi mérnöknek, Gyula margitai ügyvédnek, de különösen *Bélanak*, a gyomai plébánosnak. Nem maradt szem könnyek nélkül, szárazon. Maga a temetést végző papság sem vonhatta ki magát a meghatottság érzelmei alól. A temetés *Zelinka* János endrődi esperes plébános, *Rácz* Pál, *Hágen* Ferencz és *Lencsés* Ágoston endrődi káplánok végezték. Impozáns menet vonult végig Gyoma utcáin kísérve a szebbnél-szebb koszoruktól elborított gyászkozsit. S most, ha elmegyünk a vasutvonal mentén levő gyomai temető előtt, új sirhantot látunk domborulni s önkéntelenül levesszük kalapunkat örök nyugalomra kívánva a fiai boldogságáért élt édes jó anyának s megemlékezünk Isten bölcs végzéséről, a jövőre feltámadásról és boldog viszontlátásért, melyért egyedül érdemes átélni e földi élet sok boldogtalanságát. Adjon Isten nyugalomra a halottnak s vigasztalást az élőknek.

* **Magyar akar lenni.** *Burián* Lajos, a 37. József-czred őrnagya a magyar állam kötelekébe óhajt lépni egész családjával. Ez iránt tegnap adta be a kérvényt Nagy-Várad városához, a miniszterhez leendő felterjesztés céljából.

* **A X-ik gyógyszerész.** *Lessner* Alréd nagyváradai gyógyszerész panaszszal fordult a városi tanácshoz, mert *Hankovics* Ferencz, a X-ik gyógyszerész engedélyesse gyógyszerészét a Várház-utca 4. sz. házában akarja megnyitni. A tanács a panaszt kiadta a rendőrkapitányi hivatalnak, amely f. hó 15-én foganatosított helyszini szemle alkalmával úgy győződött meg, hogy a jelzett hely valóban kívül esik azon a körleten, melyet a közgyűlés és a belügyminiszterium a X-ik gyógyszerész részére meghatározott és így végelhatározatilag eltiltotta *Hankovics* Ferenczet, hogy gyógyszerészét e helyen megnyissa.

* **Villamos világítás az ügyészségen.** Napok óta erős ütésektől viszhangzik az ügyészség csendes épülete. Az eddigi részleges gázvilágítás lesz villamos világítással kicserélve. A napokban már be is lesz fejezve a villamos vezetékek munkálata és az ügyészséghez bevonul a szemképrázttató villamos világítás, kiszorítva a remegő gázvilágítást.

* **Öngyilkosság.** *Zimmer* Károly volt légszeszgyári gázmester tegnap délelőtt negyed 10 órákor öngyilkosságot követett el. Felment Várház-utca 35. számú házában levő lakásának padlására és itt a mestergerendára egy ruhaszárító kötél segélyével felakasztotta magát. Mire észrevették már halott volt. A rendőrség részéről dr *Nemes* Aron hatósági t. orvos, *Zilahy* Antal r. irnok és *Dienes* r. ellenőr jelentek meg. Az orvos már csak a beállott halált konstatálhatta. *Zimmer* Károly rendezett anyagi viszonyok közt élt, utóbbi időben azonban elmebaja támadt, melynek gyógykezelése vágott a helybeli elmeorvosintézetben is hosszabb ideig gyógykezelték. Bizonyos, hogy az öngyilkosságot ilyen elmezavarban követte el. Az elhunyt feleségén s édes anyján kívül leánya, *Zimmer* Mariska és unokái, *Blanka*, *Mariska* s még számos rokon gyászolja. Az elhunyt temetése holnap délelőtt 11 órákor lesz a Várház-utcai gyászszobából.

* **Műkedvelők Belényesen.** A belényesi állami polgári leányiskola márczius 10-én este a belényesi városi fogadó nagytermében ifjusági könyvtára javára szini előadást rendez. Az estélyt egy monológ fogja megnyitni, mely után »Vallatás az iskolában« című három felvonásos színműt adnak elő a tanulók. Az előadás iránt nagy érdeklődés mutatkozik.

* **A nagybárodói iparvasut.** Nagybárod és vidékének előjárósága ugyszintén lakossága az elmúlt évben kérelemmel járultak a kereskedelmi miniszterhez, hogy a nagybárodói iparvasut személyszállításra is használtassék. Most a miniszter leiratot intézett az alispánhoz és felhívja, hogy az iparvasutnak személyszállításra is alkalmassá tételére a legrészletesebb tervezetet készíttesse el és küldje fel.

* **Hungária kókuszszirgyár** cég alatt betéti társaság alakult Nagyváradon, mely a gyártelepet az u. n. kis László-malomban szándékozik megnyitni. A hatósági eljárást tegnap tartották meg *Giraud* Árpád alkapitány vezetése alatt, mely alkalommal az érdekeltek semmitéle kifogást nem emeltek a létesítendő gyár engedélyezése ellen, miért is az eljárást kapitány az engedélyt azonnal megadta. Az új kókuszszirgyár f. évi május 1-én kezdi meg működését.

* **Az iparosbál felülfizetői.** Az Iparpártoló és Fejlesztő Egyesület f. hó 24-én tartott bálján a következők fizettek felül: *Huzell* Gyula és neje, dr *Hoványi* Géza, *Csanak* Jenő, 100—100 kor., özv. *Des Echerolles* *Kruspé* *Sándorné*, *Justus* Sándor (Budapest), *Kunth* Károly (Budapest) 50—50 kor., *Vinkler* József püspök, *Beocsini* *Czementgyár*, *Sonnenfeld* *Adolf*, *Andrényi* Károly, (Arad) 40—40

kor., Nadányi Károly 30 kor., Plesz Áron, Markovits Antal, O. M. Bank, Hlatky Endre, Sangerhauseni gépgyár (Budapest), Ulrich B. J. Budapest, Kooh Jenő Budapest, Naidekker Sándor Budapest, Jakab és Nalmos Kassa, Jerk Schuschitz Bécs, Kitschel Agost Bécs, István téglagyár, Pick Ede Budapest, Des Echerolles Kruspér Sándor, dr Heidelberg Tivadar Budapest, Magyar aszfalt r. t. Budapest, dr Radu Demeter, ifj. Rimanóczy Kálmán, Fetser Antal 20—20 koronát.

(Folyt. köv.)

Maradékok félárban!
x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott ideny folytán a még mindig *dus választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divatszövegetimet mélyen leszállított árban bocsátom áruba*. Kivánatra azon előnyt is nyujtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabászi termemben a legdivatosabb* fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás utján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

x **Dell'Ortó Károly** 56 év óta fenálló magkereskedő cég mai hirdetésére felhívjuk a n. é. közönség figyelmét!

x **Orfeum a Lloydban**. Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy elsőrendű műerőkből álló *Variete-társulatommal* ma csütörtökön este fényes *bemutató előadást* tart. Társulatom névsora a következő: *Miss Flóra* amerikai covboi műlövő. *Kéry Clarisse* operett énekesnő. *Gyöngyösi Margit* előadó soubrett. *Hermann Lili* átváltozó tánczosnő. *Takács Zizi* soubrette. *Berényi Berta* énekesnő. *Harmat Ilonka* színésznő. *Mister Roberto* szalon jounglör és bűvész parodista. *Dellion* kigyó utánczó és kézegyensúlyozó. *Szücs Laczi* jellemkomikus. *Vasvári Izsó* humorista. Naponta két új bohózat. Családi műsor. A n. é. közönség szives pártfogásáért esedezik mély tisztelettel *Szücs Laczi* igazgató.

TÁVIRATOK.

A szerb kereskedelmi szerződés.

Budapest, február 28. (Saj tud. távirata.) Bécsből jelentik: A király a tegnapi bálon az udvarnál nagyon barátságosan szólította meg Wuics szerb követet, kinek ezt mondta:

— Nagyon örülök, hogy a Szerbiával való barátságos viszony helyreállott és remélem, hogy az újra meginduló kereskedelmi szerződési tárgyalás jó eredménnyel fog végződni és alkalmas lesz arra, hogy a két állam közti baráti viszonyt tovább fejlessze.

A kereskedelmi szerződési tárgyalást ma vagy holnap újra megkezdik. *Popovics* volt pénzügyminiszter és *Milanovics* római szerb követ már Bécsben vannak. Azt hiszik, hogy a szerződés márczius közepén létrejön.

A marokkói kérdés.

Budapest, febr. 28. (Saját tud. táv.) Algecirásból jelentik: A bank kérdésében választott bizottság elvben fentartja azt az elsőbbségi jogot, amelyet a francia bankkonzorcium élvez. A tervezet szerint a felügyelő tanácsot cenzorok fogják helyettesíteni. Az igazgatótanács üléseit egy európai fővárosban fogja tartani. A társaság székhelye Tanger lesz. Ez utóbbi határozat ellentmond a német tervezetnek, az általános benyomás azonban az, hogy a bankkérdésben megegyezés jöhet létre. A konferencia elnöke *Almodovar* herceg a napokban kénytelen lesz *Madridba* utazni ahova a portugál királyi párt várják.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: d. u. Tudós nők (ifjúsági előadás) este: Michu leányok A.

Péntek: Náni. B.

Szombat: Gül-baba. C.

Vasárnap: Gül-Baba.

A szintársulat névsora.

A színügyi bizottság tegnapi ülésén mutatta be *Somogyi Károly* szinigazgató a Virágvasárnapról szerződött tagok névsorát.

Mint az előző években, most is nagy változások lesznek Virágvasárnapról a társulat tagjai között. Egy pár igen jó erő megváltik a Szigligeti szintársulattól. Így *Peterdy*, *Bognár*, *Arady Aranka*, *Gerlaky* stb. eltávoznak s bár az új tagokat nem ismerjük, azt hisszük visszaesést jelentenek ezek a változások.

Elmennek még a társulattól *Székely*, *Sz. Nagy Imre*, *Hidy Irén*, *Bárdos Irma*, *Komáromy Mariska*, továbbá a karból *Vankné*, *Odryné*, *Jakabfy Aranka*, *Peres Irma* stb.

Új tagok lesznek: *Barna Mariska* naiva, *Halmágyi Anna* énekesnő, *Károlyi Leona* primadonna, *Révész Ilonka* szubrett, *Fehér Gyula* drámai jellem és hős, *Körmendy Kálmán* lyrai szerelmes, *Oláh Gyula* bariton, *Toronyi Gyula* tenor.

Majd elváltik, hogy milyen szerencsés volt *Somogyi* a szerződöttések körül.

A színügyi bizottság ülésének a lefolyása a következő volt:

A jövő havi műsor.

Dr. Hoványi Géza elnök bemutatta a szinigazgató által kifizetett darabok műsorát a következőkben:

Carmen, *Gül-Baba*, *Kültelki hercegnő*, *Czigánybáró*, *Bohém szerelem*, *Bajusz*, *Női uralom*, (*Szigligeti születésnapja*), *Byzánccs* (*Sanatórium javára*), *Othello* (*Peterdy 30 éves színészi jubileuma*), *Elektra*, *Egyenlőség*, *Órangyal*, *Rákóczy*, *Aranylakodalom*, *Veréb*, *Baccarat*, *Náni*, *Udvari tanácsos*, *Utazás az özevgyesség felé*.

A műsört tudomásul vették, csupán *dr. Pácz Sándor* dr. kérte, hogy a márcziusi műsorba vegye fel az igazgató a *Párbaj* szinművet.

Ezután bemutatta az elnök a Virágvasárnapról szervezett társulat névsorát a következőkben:

Nők: *Angyal Ilka* drámai hősnő, *Andai Terka* énekesnő, *Barna Mariska* naiva (új), *Halmágyi Anna* énekesnő (új), *E. Kovács Mariska* soubrett, *szende*, *Károlyi Leona* opera, *operett primadonna* (új), *Révész Ilonka* soubrett énekesnő (új), *Simon Mariska* fiatal komika, *társalgási*, *T. Pogány Janka* operett komika *Verő Janka* társalgási fiatal anya, *Somogyiné Nagy Julia* drámai anya.

Férfiak: *Bérczi Gyula* komikus, *Hajnal György* komikus énekes, *Fehér Gyula* drámai jellem és hős (új), *Krasznai Andor* szalon komikust, *Körmendi Kálmán* lyrai szerelmes, *társalgási* (új), *Oláh Gyula* opera, *operett bariton* (új), *Palásthy Sándor* naturbursch énekes, *bonvivant*, *Szarvasi Soma* apa és jellem színész, *Toronyi Gyula* opera, *oporett tenor* (új) *Tihanyi Miklós* komikus, *Tóth Elek* bonvivant *Nagy Sándor* szerelmes, *társalgási*. *Rück Károly*, *Szende Ferencz* karmesterek.

Női kar: *B. Horváth Irma*, *V. Sándor Mariska*, *Lengyel Klári*, *Lengyel Margit*, *Zách Terka*, *Kemény Ilona*, *Nagy Mariska*, *Ö. Rózsa Katicza*, *H. Czene Stefánia*, *Erszényes Aranka*, *Láng Juliska*, *Hajnal Ilona*.

Férfi kar: *Erdélyi Sándor*, *Bartók Endre*, *Bombay Gusztáv*, *Losonczy Gábor*, *Vank István*, *Eber Erős S.*, *Halmay Lajos*, *Mikszai Emil*, *Odry Gergely*, *Rózsa Jenő*, *Kalotay László*, *Kiss S.* — *T. Csügényi Vilma* sugónő.

A színügyi bizottság ezuttal nem bocsátkozott az új tagok bírálatába s várakozó álláspontra helyezkedik addig, míg megismeri őket.

Végül még apróbb interpellációk voltak s az ülés véget ért.

REGÉNYCSARNOK.

Gyogyjejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim

48.

Kilenczedik fejezet.

Egy vasárnap délelőttön *Majakin* a kertjében ült, ivott s a leányával beszélgetett. Legombolta a gallérját s a cseresznyefa alatt üldögélt. Kezével egyre hadonázott miközben az izzadságot törülgette a homlokáról s gyors beszédét szinte a levegőbe öntözte.

— Az ember, akinek a gyomra az Istene, gazember és ostoba. Hát nincs már jobb dolog a világon, mint az evés és ivás? Ugyan mivel tarthatsz igényt arra, hogy embernek nézzenek, mikor nem vagy jobb a disznónál?

Az öregnek villogott a szeme. Harag és gyűlölség sugárzott belőle, ajka meg-megrándult s arcizmai remegtek.

— Ha *Foma* az én fiam volna, majd megtanítanám én emberségre!

Ljuba egy akácczággal játszott, csöndesen hallgatta atyja szavait, miközben figyelmesen nézett arczába — az évek már nyomot hagytak *Ljuba* arcán s a nélkül, hogy észrevette volna, megváltozott atyjával szemben tanusított modorra is. Már nem volt hozzá olyan bizalmatlan, mint azelőtt s úgy vette észre, hogy atyja lényegileg ugyanazt mondja, amit a könyvek, csak éppen hogy más szavakat használ. Így emelkedett *Ljuba* előtt *Majakin* tekintélye, mert a lány önkénytelenül is kezdte többre becsülni azt, amit élőszóval mondtak, mint amit a néma betűk beszéltek. Üzleti gondokba merülve, mindig vidáman, mindig bátran járta *Majakin* a maga útját, s *Ljuba* látta az ő magányos életét, észrevette, hogy nem könnyű dolog így élni s így lassanként jobban megbarátkozott atyjával. Olykor vitatkozni is kezdett vele, aki mindig becsmérőleg fogadta érveit. Idővel azonban figyelmesebb és kedvesebb lett leánya iránt.

— Ha szegény *Ignác* az ujságban olvasná, hogy milyen gyalázatos életet folytat a fia, már rég agyonverte volna — mondta *Majakin*, miközben dühösen ütött öklével az asztalra. — Milyen nagyszerűen tudnak ezek leírni ilyen dolgokat. Szégyen, gyalázat!

— Megérdemelte! — mondta *Ljuba*.

— Nem mondom, hogy nem érdemelte meg. Ugy szídták le, ahogy rászolgált... Kiváncsi vagyok, hogy ki írta?

— Hisz az mindegy... — vetette közbe *Ljuba*.

— Érdekes... kitűnően van megrajzolva *Foma*. Bizonyosan ott volt az is, aki leírta és részt vett a komédiában.

— Nem hiszem. Az ilyen emberek nem társalognának *Fomával* — mondta *Ljuba* meggyőződéssel, miközben mélyen elpirult.

— Ugy? Szép kis ismerőseid vannak, *Ljuba* — mondta *Majakin* dühösen. — Nos, hát ki írta ezt?

— Okvetlen megkell mondanom?

— Meg.

Ljuba nem akart szólni, de atyja erélyesen követelte s hangja egyre szárazabb és izgatottabb lett. A leány nyugtalanul kérdezte:

— Nem fogja bántani?

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Zártkörű dalestély Böjti táncmulatságokról nem emlékezünk meg.

Keresztényszociálista. Ad I. *Krúger* Aladár dr lapunk segédszerkesztője tegnap nem volt Nagyváradon. Ad 2. Egy helyi lapnak az állítólag beperelt legényegyesületi előadásról irt közleménye banális mese. Nemcsak, hogy nem igaz abban a formában, de még csak jól sincsen kitalálva. Hanem ezen ne csodálkozzék. Nekik ez már régi szokásuk.

NYILTTÉR.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László-tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és
fürdőberendezések, valamint minden-
nemű tükör, réz- és vasbutorok a
lehető legszolidabb árszámítás mellett a leg-
szébb kivitelben szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelettel mellett készülnek
minden e szakmába vágó asztalos, kár-
pitos és díszítő stb. munkák, javi-
tások a legjutányosabb árszámítás mellett

Tisztelettel

Büchler Márton.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irtta: RÁTKAY JÓZSEF.

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCKICS GYULA.

Globus
Tiszántúli Kiadó

Pesti hazai takarékpénztári sors- jegyeket eladunk már most.

Kézpénzért a napiárban.

Letétre való vételnél
napi áron számítjuk és
elegendő, ha a vevő a
vételnél 30 koronát le-
fizet, a hátralékot tet-
szés szerinti részletek-
ben törleszti.

A letétre való vételnél a játékjog a vevőt illeti.

Központi Takarékpénztár r.-társaság.

Szilágyi Dezső-utca. (Adorján-ház). 1512.

Ajánlom a következő

asztali boraimat

f. adózottan 10—25 L. fonott üve-
gekben (demyon)

1. n.-várad **uj bor** literje **28** és fél kr.
2. 1904. » **ó bor** » **31** és fél kr.
3. 1904. » **ó vörös bor** » **45** és fél kr.

Ugyan e borokat **50—100 literes
hordókban**, fogy. adó nélkül — ház-
hoz szállítom vagy vasuti állomásra
adom **18—21—35** frt. Hl. árban.

Molnár Lajos,

szőlőbirtokos, Schlauch-tér 18. 1420.

HIRDE TÉSEK

jutányos árban
felvételnek a

„TISZÁNTÚL“

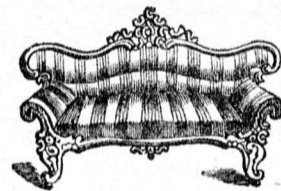
kiadóhivatalában.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olosó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-,
szalon- és uri-
szoba berendezé-
sek, valamint az
egyebutordara-
bok a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezé-
sek műipari vállalata. — Kívánatra tervek és
költségvetések.

Telefon 421 szám.

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árfolyam mellett

eladunk.

Biharmegyei takarékpénztár

Kossuth-utca.

SOK PÉNZT

takaríthat meg, ha

Pesti **H**azai **T**akarék-

pénztár sorsjegyet

készpénz vagy részletfizetésre

= nálunk =

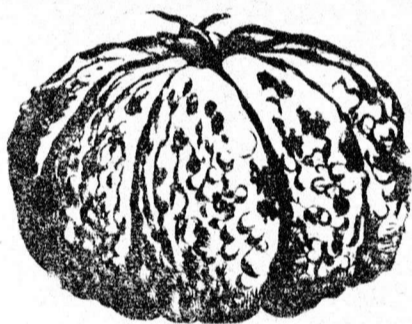
vásárol.

Érdeklődőknek tehát minden esetre ajánlatos e tárgyban hozzánk fordulni és mi készséggel teszünk díjtalanul ajánlatot

Nemzeti Pénzváltó Részvénytársaság

Budapest, Andrásy-ut 9. sz.

1520.

Alapított . 1850.

Alapított . 1850.

Van szerencsém a n. é. gazdaközönségnek ajánlani
legkiválóbb

vető-magvaimat.

Valódi eredeti kiviteltett

takarmányrépa-fajokat.

Valódi oberndorfi kerek, sárga;

Mammuth óriás, hosszú, vörös;

eckendorfi, olajbogyó sárga,
palackkalaku, hosszú.

Államilag vizsgált arankamentes,

francia és magyar luczerna, stíriai vörös lóhere.

Pázsit diszfü-vegyülék.

Angol perje, muhar, bükköny, len,
paprikaköles, kendermag.

Különféle gazdasági magvak.

A legjobb konykakerti

v i r á g m a g v a k és **g u m ó k.**

A t. gazdaközönség b. megrendeléseit a legnagyobb készséggel várva maradok
kiváló tisztelettel:

Dell'Ortó Károly

magkereskedése

a »Zöldia Keszerc-hoz

Nagyvárad, Szent-László-tér.

Képesárjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan
* teljesíték csomagolási költség nélkül. *

A pesti hazai első takarékpénztár

egyesület ujonnan kibocsátott nyeremény-
kötvényei fix ár mellett vásárolhatók a

Nagyvárad, Takarékpénztárban
és arra darabonként 125 k.

→☞ kölcsönt nyújt. ☞←

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvény-
társaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

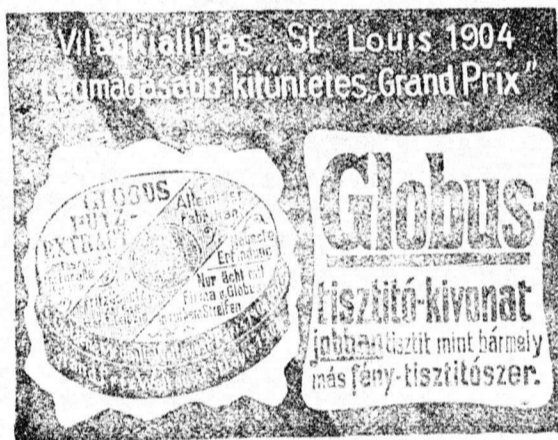
Legalább 3 hóig elhelyezett összeg
után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámitol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, éksze-
rekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és
földbirtokra.

Az igazgatóság.

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árban elad s ezen sorsjegyekre
magas összegű

kölcsönöket nyújt

a legelőnyösebb feltételek mellett a

Polgári Takarékpénztár részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth-utca.

Párisi világkiállítás 1900. Grand Prix 1896. millenniumi kiállítás. áll. nagy arany érem. Hors-Concours

Telefon:

280. sz.

Alapítva:

1854.

Első magyar részvény serfözde Kőbánya.

Főraktár: Nagyváros és Biharvármagye területére saját házukban

Nagypiacz-tér, Salamon Benedek cégénél.

Kiváló orvosi szaktekintélyek ajánlják:

HA gyöngélkedik,
HA vérszegény,
HA gyermekágyas,
HA szoptat,
HA álmatlan,
HA üdülő,
HA rosszul táplált,
HA ideges kimerültség és
HA emésztési zavarokban

szerven, tegyen kísérletet a

**Kőbányai Első Magyar Részvény
Serfözde**

által eredeti gyári töltésben különleges üvegekben forgalomba hozott

**Dupla Góliát
maláta-gyógysörrel**

s meglepő eredményt fognak elérni.

A sör minimális alkohol tartalmánál fogva gyermekeknek is ajánlatos.

Kapható: **Kádár János, Fő-utca, Jankó A. utóda Kiss Károly, Maár és Szabó, Lakatos Julla Széchenyi-tér. Friedl és Jörösnél.**

Építési anyag-raktár.

Van szerencsém a t. építő- és épített-közönség nagybecsű tudomására hozni, hogy helyben *Színház-utca, Adorján-házban* egy

c z e m e n t r a k t á r t

nyitottam.

Miután sikerült a Gurahonczy cementszövetgyár kizárólagos főraktárát megkapnom, ezáltal azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy a legjobb minőségű cementet a legolcsóbb árban számíthatom.

Továbbá ajánlok **meszet** vagononként helyben vagy bármely vasúti állomásra szállítva, a legolcsóbb napi árban **aszfalt, fedél és elszigetelő lemezt, gipszet, carbolineumot, menyezetrád-fonatot**, mindegyik **hornyolt és hőmezővásárhelyi tető-cserepet.**

A nagyérdemű közönség b. partfogását kérve

teljes tisztelettel

1522.

Weisz József.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképező-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

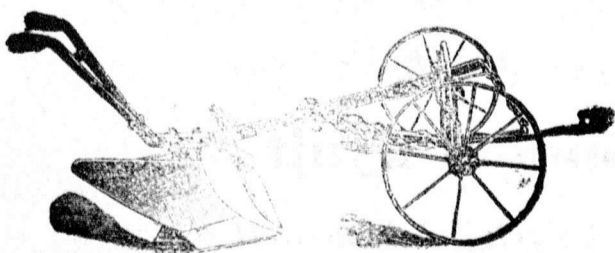
villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

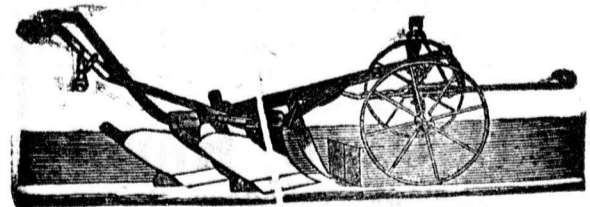
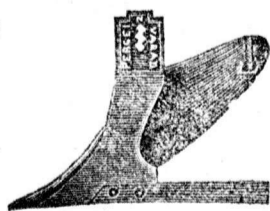
Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvételnek a villamos műnél.

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép- és ekegyára

utóda

Gyár: Lukács György-u.

Nagyváradon.

Raktár: Nagyvásár-tér.

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talaj-

művelő eszközöket készít a legjobb minőségben.